

در سوگ بانوی دو عالم ودرنگی بر جلوه اعجاز قرآن در نسل حضرت زهرا(س) وشرایط احترام به سادات

کوثر؛ وعده‌ای که تاریخ، آن را اثبات کرد

مریم احمدی شیروان | این روزها که نام فاطمه(س) بیش از هر زمان دیگری بر زبان‌ها جاری بوده و دل‌های شیفتگان اهل بیت(ع) داغدار غربت و مظلومیت آن بانوی دو عالم است، شاید هیچ آیه‌ای به اندازه‌سوره کوثر نتواند تسلی بخش دل‌های ما باشد. سوره‌ای که در آن، خداوند متعال خیر کثیر را به پیامبرش وعده‌داد و مفسران بزرگ شیعه و اهل سنت در طول قرن‌ها، یکی از روشن‌ترین مصادیق آن را نسل حضرت زهر(اس) دانسته‌اند. این وعده قرآنی نه فقط یک خبر غیبی از گذشته، بلکه آینه‌ای است که امروز، ما را به تأمل در جایگاه سادات و امامزادگان و مسئولیت‌سنگین آنان در برابر مردم فرامی‌خواند. در گفت‌وگو با حجت الاسلام والمسلمین عبدالکریم پاک‌نیا تبریزی، پژوهشگر تاریخ اسلام و مؤلف آثار ی چون «درس‌هایی از حضرت زهر(اس) برای خانواده‌های جوان» به یکی از روشن‌ترین جلوه‌های اعجاز قرآن در سوره کوثر می‌پردازیم؛ همان وعده‌ای که قرن‌ها پیش از تحقق، در دل وحی جای گرفت و امروز در پای آن را می‌توان در جای جای جهان اسلام دید. با ماهرهما باشید.

■ **کوثر؛ وعده‌ای که مفسران بر آن اتفاق دارند**

حجت‌الاسلام پاک‌نیا با اشاره به اینکه سوره کوثر در پاسخ به کسانی نازل شد که پیامبر اکرم(ص) را به دلیل نداشتن فرزند پسر سرزنش می‌کردند، توضیح می‌دهد: خداوند در این سوره می‌فرماید: «إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكُوثَرَ» و سپس دشمن پیامبر(ص) را «اَئْبَرُ» می‌خواند. بسیاری از مفسران شیعه و اهل سنت، از جمله شیخ طوسی در مجمع‌البیان(ج ۱، ص ۸۳۶)، فخر رازی، آلوسی و بیضاوی، یکی از روشن‌ترین مصادیق کوثر را نسل پیامبر(ص) از طریق حضرت فاطمه(س) دانسته‌اند.

وی می‌گوید: علامه طباطبایی در المیزان تأکید می‌کند عبارات این سوره و قرائت آن روشن می‌کند مقصود از کوثر، فرزندان و ذریه حضرت زهر(اس) هستند و این خود یکی از معجزات قرآن در عرصه پیشگویی و آگاهی‌های غیبی است؛ زیرا در طول تاریخ، هیچ‌نسلی به اندازه‌نسل فاطمه(س) ریشه‌دار، ماندگار و فراوان نبوده است. این در حالی است که قشارها و سرکوب‌های فراوانی بر فرزندان آن حضرت وارد شد.

این محقق تاریخ اسلام می‌افزاید: شیخ ابوالفتح رازی نیز در تفسیر خود همین معنا را برگزیده و با اشاره به حادثه کربلا می‌گوید خداوند تنها از نسل امام حسین(ع) عالم را بر کرد. این مفسران تأکید می‌کنند اگر کوثر تنها به معنای خیر کثیر بود و اشاره‌ای به نسل نداشت، آوردن کلمه «إِنِّ» در جمله «إِنِّ شَانَتْكَ هُوَ الْاَئْبَرُ» فایده‌ای نداشت.

■ **نسلی که دشمنان را نابود کرد و خود ماند**

حجت الاسلام پاک‌نیا با اشاره به گستره پرانندگی نسل حضرت زهر(اس) در جهان تصریح می‌کند: امروزه کمتر

رواق تاریخ

محمد ولایی | روزهای ابتدایی آبان ۱۳۴۳، وقتی خبر تصمیم امام خمینی(ره) برای سخنرانی درباره مصوبه تازه مجلس به گوش دربار رسید، فرستاده‌ای از سوی دولت راهی قم شد. مأموریت او منصرف کردن امام از سخن گفتن درباره موضوعی بود که حکومت ترجیح می‌دادی سروصدا از کنارش عبور کند. آمریکا در ایران چنان نفوذی پیدا کرده بود که حمله به آن، به تعبیر همین فرستاده، از حمله به شخص شاه‌نیز خطرناک‌تر شمرده می‌شد!

■ **قدرت روحانیت**

موضوع، مصوبه‌ای درباره بر خوررداری مستشاران نظامی آمریکا از مصونیت‌ها و معافیت‌های ویژه بود که تصویبش را ۱۰ روز پیش از این تاریخ از مجلس شورای ملی گرفته بودند. پرسش امام این بود چرا دولت ایران باید برای حضور کارشناسان نظامی یک کشور خارجی، امتیازی قضایی بپذیرد که جایگاه حقوقی آنان را از شهروندان و حتی مسئولان و خاندان پادشاهی ایرانی متمایز کند؟ سخنرانی آن روز، یکی از صریح‌ترین مواجهه‌های امام(ره) با آمریکا و حکومت پهلوی بود؛ سخنرانی‌ای که با توضیح یک مصوبه آغاز شد، اما به بحث استقلال، شأن ملی، وابستگی سیاسی و مسئولیت علما رسید. امام در این روز از قانونی سخن می‌گفت که آن را نشانه‌ای از فروودستی ایران در برابر قدرت خارجی می‌دانست؛ قانونی که مردم باید از ابعاد و پیامدهایش آگاه می‌شدند؛ قانون کاپیتولاسیون.

این، مواجهه یک فقیه با موضوعی بود که مسئله بنیادین نسبت میان قدرت خارجی و استقلال ملی را در چارچوب حقوق و روابط بین الملل تعریف می‌کرد. فقیه‌ی که هیچ جایگاه رسمی حکومتی نداشت، در حوزه علمیه قم برای روحانیون، طلاب و مردم عادی از مصوبه‌ای سخن گفت که عزت ملی ایرانیان را زیرسؤال برده بود. اما این سخنان فراتر از آن جلسه بود و بر آینده سیاسی کشور و نظام بین الملل تأثیر گذاشت.

امام(ره) با این حرکت نشان داد چگونه یک تصمیم حقوقی و حکومتی می‌تواند موضوع مباحث فقهی و حوزوی قرار گیرد و با بیان آن بر فراز منبر به مسئله‌ای عمومی تبدیل شود و مطالبه مردمی را برای رشد و اصلاح جامعه برانگیزاند. از این رو بود که مسئولیت مردم و علما در برابر چنین تصمیماتی را یادآور شد: «ای علمای ایران، ای فضلا، ای طلاب، ای مراجع... من اعلام خطر می‌کنم...!... علما موظف‌اند ملت را آگاه کنند. ملت موظف است که در این امر اعتراض کند».

■ **تصویب بی‌سروصدا در مجلس**

برای فهم ماجرا باید چند هفته به عقب برگشت؛ به تابستان ۱۳۴۳ و سفر محمدرضا پهلوی به آمریکا. روابط دو کشور در آن زمان، در چارچوب مناسبات جنگ سرد و همکاری‌های نظامی گسترش یافته‌بود. شاه‌برای تقویت ارتش ایران به تسلیحات و اعتبار مالی آمریکانیا؛ داشت وواشنگتن نیز ایران را متحدی مهم

کشور اسلامی را می‌توان یافت که در آن، نشانی از این نسل سرفراز نباشد؛ از عراق و ایران گرفته تا مصر و مراکش و دیگر سرزمین‌های اسلامی. میلیون‌ها نفر از سادات و فرزندان آن حضرت در آن‌ها زندگی می‌کنند و این حضور گسترده، خود گواهی روشن بر تحقق وعده قرآنی خداوند در سوره کوثر به پیامبرش است.

وی در ادامه می‌گوید: در مقابل، سلسله‌هایی که به آزار و کشتار فرزندان حضرت زهر(اس) پرداختند، از امویان گرفته تا عباسیان و ایوبیان، امروز هیچ اثری از آنان در تاریخ باقی نمانده است. این همان مصداق آیه «إِنِّ شَانَتْكَ هُوَ الْاَئْبَرُ» است. دشمنان پیامبر(ص) بریده شدند و نسل او ماندگار شد.

این پژوهشگر تاریخ اسلام یادآور می‌شود: در میان این نسل، شخصیت‌های برجسته‌ای از عالمان، فقیهان، شاعران و اندیشمندان ظهور کرده‌اند که جهان اسلام از وجودشان بهره‌مند بوده است. از سیدرضی و سیدمرتضی گرفته تا علامه حلی، سید بحر العلوم، میرزای شیرازی و امام خمینی(ره)، همه‌از برکات وجودی حضرت زهر(اس) هستند. اینان مصداق روشن کوثرند و نامشان در تاریخ اسلام می‌درخشد.

■ **شرطی که احترام سادات را معنا می‌بخشد**

حجت الاسلام پاک‌نیا در بخش دیگری از این گفت‌وگو با اشاره به روایات فراوانی که در فضیلت فرزندان حضرت فاطمه(س) وارد شده، توضیح می‌دهد: پیامبر اکرم(ص) فرمود: «مَنْ أَكْرَمَ أَوْلَادِي فَقَدْ أَكْرَمَنِي»؛ هر کس فرزندان مرا گرامی بدارد، مرا گرامی داشته است. همچنین در روایتی دیگر فرمود: «إِنِّ فَاطِمَةَ أَحْصَنْتُ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّيَّتَهَا عَلَي النَّارِ»؛ فاطمه پاکدامن

بود و خداوند آتش جهنم را بر فرزندان او حرام کرده است. این روایات نشان دهنده جایگاه والی سادات در نزد خدا و رسول او است. این استاد حوزه و دانشگاه تأکید می‌کند: اما نکته مهم این است این احترام و جایگاه، مشروط است. امام رضا(ع) در برخورد با پادارش زید بن موسی که به فضیلت سادات بر خود می‌بالید، فرمود: «يَا زَيْدُ أَفَرَأَيْكَ قَوْلُ نَاقِلِي الْكُوفَةِ أَنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَنْتُ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّيَّتَهَا عَلَي النَّارِ قَوْلًا لِلَّهِ مَا ذَكَرْتُ إِلَّا لِلْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَوَلَدَيْنِهَا خَاصَّةً» (عیون أخبار الرضا(ع)، ج ۲، ص ۵۱)؛ ای زید! سخن ناقلان کوفه تو را مغرور کرده که می‌گویند خداوند ذریه فاطمه(س) را از آتش جهنم مصونیت بخشیده است. به خدا قسم آنچه شنیده‌ای مخصوص حسن(ع) و حسین(ع) و فرزندان آن دو است. سپس امام فرمود: آیا موسی بن جعفر(ع) که خدا را اطاعت می‌کرد و روزها روزه می‌گرفت و شب‌ها به عبادت می‌پرداخت، یا تو که از فرمان خدا سرپیچی می‌کنی، در قیامت یکسان خواهید بود؟

وی تصریح می‌کند: از این روایت به خوبی روشن می‌شود نسب به تنهایی ملاک برتری نیست؛ بلکه تقوا و عمل صالح است که انسان را بالا می‌برد. قرآن کریم نیز در آیه ۳۴ سوره نساء می‌فرماید: «كَانَ أَوَّلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ الْاَلْبَنَى أَتَبَعُوهُ»؛ نزدیک‌ترین مردم به ابراهیم، کسانی هستند که از او پیروی کرده‌اند. همچنین درباره فرزند نوح(ع) می‌فرماید: «قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ» (هود، ۴۶)؛ ای نوح! او در حقیقت از کسان تو نیست، او کرداری ناشایسته دارد. این کارشناس تاریخ اسلام تصریح می‌کند: بنابراین احترام سادات در جامعه اسلامی، در کنار حفظ حرمت آنان، باید با یادآوری مسئولیت سنگین ترشان همراه باشد. سادات باید

بیش از دیگران در پی‌موندن راه حق و خدمت به مردم بکوشند. امیرالمؤمنین(ع) در این باره فرمود: «وَاللَّهِ لَوْ أَنَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ فَعَلَا بِمِثْلِ الَّذِي فَعَلْتُ مَا كَانَتْ لِهَمَّا عُنْدِي هَوَادَةٌ» (نهج البلاغه، نامه ۴۱)؛ به خدا قسم اگر حسن(ع) وحسین(ع) چنان می‌کردند که تو کردی، از من روی خوش نمی‌دیدند. این نشان می‌دهد مسئولیت سادات در برابر عدالت و حق، بیش از دیگران است.

■ **امامزادگان؛ میراثی که باید پاس داشت**

این استاد حوزه و دانشگاه با اشاره به جایگاه امامزادگان در کشورهای اسلامی به ویژه ایران می‌گوید: در هر نقطه از این سرزمین، یکی از نوادگان حضرت زهر(اس) آرمیده است و محل آرامش و کانون اجتماع شیفتگان آل محمد(ع) شده است. این امامزادگان چنان عظمتی دارند که بهترین و پاک‌ترین نقطه هر شهر و دیار محسوب می‌شوند. گرفتاران و حاجتمندان با هزاران امید به این مکان‌های مقدس پناه می‌آورند و روح خود راضفامی‌بخشند.

استاد پاک‌نیا در پایان تأکید می‌کند: این همان تفسیر کوثر است که خداوند متعال فاطمه(س) و نسل او را برای پیامبرش و امتش خیر کثیر و منشا برکات قرار داده است. در مقابل، تمام کسانی که به فرزندان حضرت فاطمه(س) آزار رسانند و به قتل و کشتار آنان پرداختند، نابود شدند و هیچ اثری از آنان دیده نمی‌شود. این همان وعده قرآنی است که «إِنِّ شَانَتْكَ هُوَ الْاَئْبَرُ». امروز باید قردان این میراث باشیم و در حفظ حرمت و جایگاه سادات بکوشیم؛ همان گونه که آنان را به پیروی از راه اجداد طاهرينشان و خدمت به جامعه اسلامی فرامی‌خوانیم.

خبر

در شب دویست و سی و نهم حضور مستمر مردم

در میدان جانباز مشهد

«ما تا آخر ایستاده‌ایم»
از سوگواری فاطمی تا بازخوانی مواضع تاریخی امام خمینی ﷪

میدان جانباز مشهد در شب دویست و سی و نهم حضور شبانه مردم، میزبان برنامه‌هایی با محوریت سوگواری ایام فاطمیه، تبیین معارف اهل بیت(ع) و بازخوانی مواضع تاریخی انقلاب اسلامی بود؛ شبی که حاضران در آن، بار دیگر بر پایبندی خود به آرمان‌های انقلاب و استمرار حضور در سنگر مقاومت تأکید کردند.

به گزارش سازمان علمی و فرهنگی آستان قدس رضوی، برنامه‌های این شب در خیمه مقاومت میدان جانباز، با قرائت و همخوانی زیارت و حدیث شریف کسا و در فضایی متناسب با ایام شهادت حضرت فاطمه زهر(اس) دنبال شد.

■ **از حدیث زندگی تا بازخوانی یک واقعه تاریخی**

در بخش معرفتی برنامه، قسمتی از مجموعه «حدیث زندگی» با عنوان شرح حدیث رهبر شهید پخش شد که به روایتی از امام سجاد(ع) درباره چهار ویژگی زمینه‌ساز کمال انسان اختصاص داشت.

همچنین همزمان با سالروز تصویب لایحه کاپیتولاسیون، مجری برنامه با اجرای پلاطویی به تبیین ابعاد تاریخی این لایحه و اهمیت موضع‌گیری امام خمینی(ره) در برابر آن پرداخت. در ادامه نیز کلیپی از بیانات بنیان‌گذار کبیر انقلاب اسلامی درباره پذیرش این لایحه ننگین پخش شد تا بخشی از تاریخ مبارزات ملت ایران و مواضع استقلال طلبانه امام خمینی(ره) برای حاضران بازخوانی شود.

■ **حماسه خوانی و تجدید عهد با آرمان‌های انقلاب**

حماسه خوانی، سردادن شعارهای انقلابی، پرچم گردانی و اعلام انزجار از آمریکا و رژیم صهیونیستی، بخش دیگری از برنامه‌های شب دویست و سی و نهم میدان جانباز بود که با همراهی حاضران برگزار شد. پایان بخش این اجتماع نیز همخوانی قطعه «باید برخاست» بود؛ سرودی که هر شب با مشارکت مردم اجرا می‌شود و فرصتی برای ابراز وفاداری آنان به آرمان‌های انقلاب اسلامی و تجدید عهد با امام و رهبر شهید فراهم می‌کند. حاضران با همصدایی در اجرای این قطعه، بر پایبندی خود به ولایت فقیه، حمایت از جبهه حق و تداوم حضور در این سنگر تا تحقق پیروزی تأکید کردند؛ پیامی که در شعار «ما تا آخر ایستاده‌ایم» جلوه یافت.

اهدای مدال طلای قهرمان دوومیدانی ناشنوایان آسیا به حرم مطهر رضوی

سیحان مردانی شلمزاری، قهرمان ارزنده و مدال آور آسیایی دوومیدانی ناشنوایان در مراسمی، مدال طلای خود را که حاصل درخشش در مسابقات آسیایی ۲۰۲۳ است، به حرم مطهر رضوی تقدیم کرد. به گزارش آستان نبوز، در این مراسم که سوم آبان در مرکز نمایشگاه‌ها و همایش‌های آستان قدس رضوی برگزار شد، سیحان مردانی شلمزاری، نشان طلای آسیایی خود در رشته دوومیدانی ناشنوایان را به آستان قدس تقدیم کرد.

علیرضا اسماعیل‌زاده، مدیرکل ذنورات آستان قدس رضوی در این مراسم با تجلیل از روحیه و اراده این ورزشکار جوان، تأکید کرد: این مدال، نخستین نشان طلای آسیایی در رشته دوومیدانی ناشنوایان است که به مجموعه افتخارات ورزشی این آستان، اهدا شده است.

اسماعیل‌زاده با اشاره به آمار نشان‌های ورزشی اهدا شده به آستان قدس رضوی، اعلام کرد: تاکنون هزار و ۲۱۱ نشان ورزشی (شامل هزار و ۱۲۸ مرد و ۸۳ زن) از سوی ورزشکاران اهدا شده که از این میان، ۶۴ مدال مربوط به توان‌یابان، جانبازان و پارالمپیک‌هاست. این مدال‌ها پس از طی مراحل نمایش در موزه، به خزانه آستان قدس رضوی منتقل می‌شوند. ملک جعفریان نیز در ادامه به شرایط نگهداری این گنجینه‌ها اشاره کرد و گفت: این مدال‌های ارزشمند در شرایط محیطی کاملاً آیده‌آل و با شرایط ویژه نگهداری می‌شوند. در حال حاضر، حدود ۳۸۰ متر از فضای موزه در ۶ ویتترین اختصاصی به نمایش این افتخارات ورزشی اختصاص داده شده است. سیحان مردانی شلمزاری نیز در این مراسم، اظهار کرد: این مدال حاصل تلاش‌های مستمر در شرایط دشوار است. من پیش از آغاز مسابقات آسیایی نیت کردم در صورت کسب مدال طلا، این مدال را تقدیم آستان امام هشتم(ع) کنم و خوشحالم که این خواسته، برآورده شد.

او همچنین با بیان آرزوی خدمت در حرم مطهر و همچنین آرزوی شقای کامل برای حضور بدون محدودیت در میدان ورزشی، از خداوند برای تداوم این مسیر، شکرگزاری کرد.